

**Predstavitel direktorja Uprave uniformirane policije mag. Srečka Jarca
o delu policije na področju zagotavljanja varnosti cestnega prometa, zagotavljanja
javnega reda in miru ter mejnih zadev in tujcev v letu 2012**

- novinarska konferenca Generalne policijske uprave, 10. april 2013 -

Področje prometne policije

V Evropski uniji je v letu 2009 umrlo 35.000 ljudi, 1.500.000 pa jih je utrpelo poškodbe. Statistično lahko k vsaki smrtni nesreči prištejemo še 4, ki povzročijo trajno invalidnost, 10 nesreč, ki povzročijo hude telesne poškodbe in 40 nesreč z lahkimi telesnimi poškodbami. Letni družbeni stroški nesreč v EU znašajo 130 milijard evrov. Po podatkih statističnega Urada RS pomeni ena smrtna žrtev strošek v višini 790.029 evrov.

V prometnih nesrečah je v letu 2012 umrlo 130 (141) oseb ali za 7,8 % manj. Število umrlih se je povečalo na območju PU Celje s 17 na 22 in na območju PU Nova Gorica z 11 na 12. Prav tako se je število **hudo telesno poškodovanih** v prometnih nesrečah **zmanjšalo** z 919 na 848 ali za 7,7 %, in **lahko** telesno poškodovanih pa z 8.754 na **8.300** ali za **5,2 %**.

Najpogostejši vzroki najhujših prometnih nesreč so bili neprilagojena hitrost, nepravilna stran ali smer vožnje in neupoštevanje pravil o prednosti. **Poudariti** je treba, da se je v smrtnih prometnih nesrečah **zmanjšalo število mrtvih zaradi vzroka hitrost** (v 2012 jih je bilo 53, v 2011 pa 57). **Povečal pa se je delež alkoholiziranih** povzročiteljev prometnih nesreč z 21,9 % (v letu 2011) na 32,3 % (v letu 2012).

Policisti so v letu 2012 obravnavali **2 smrtni prometni nesreči s pobegom**. V obeh primerih sta bili **žrtvi pešca**. Na kraju prometne nesreče je bilo v obeh primerih najdenih zelo malo uporabnih sledov. Policisti so se raziskave lotili strokovno in profesionalno ter oba povzročitelja tudi prijeli. Pri tem so upoštevali najmanjše podrobnosti (drobce laka, odpadle dele vozila), ki so pripeljale do storilca

V 2012 je bila prometna varnost najboljša od osamosvojitve Slovenije. Policija je svoje ukrepe prilagajala razmeram v prometu. Delovala je **proaktivno** in je svoje naloge načrtovala glede na pričakovano problematiko [motoristična in glavna turistična sezona, začetek šolskega leta, razna praznovanja]. Izvedla je številne **poostrene nadzore prometa na področjih, ki po ugotovitvah analiz najbolj vplivajo na prometno varnost**. Pri načrtovanju policijskega dela so bila upoštevana tudi prioriteta področja iz predloga resolucije o nacionalnem programu varnosti cestnega prometa za obdobje 2012–2021¹. Nekateri **aktivnosti so bile usklajene** tudi z mednarodno organizacijo prometnih policij (Tispol) in izvedeno istočasno po vsej EU. **V letu 2012 smo večji poudarek** namenili tudi nadzoru prometa na avtocestah, kjer potekajo glavni prometni tokovi skozi Slovenijo in kjer je poleg problematike, povezane s prometno varnostjo, problem nedovoljenih migracij in kriminala.

Policisti so ugotovili **25,0 %** 265.948 (354.539)² manj kršitev, ugotovljenih pri nadzoru cestnega prometa. Od tega je bilo **največ ali skoraj 26 %** oz. 68.330 (99.869) kršitev zaradi prekoračitev hitrosti, 9.147 (14.192) kršitev zaradi vožnje pod vplivom alkohola in 45.139 (52.750) kršitev zaradi neuporabe varnostnega pasu. **Na manjše število ugotovljenih kršitev je po oceni policije vplivalo večje spoštovanje cestnoprometnih predpisov,**

¹ Ta ni bila sprejeta.

² Kršitev zakona o varnosti cestnega prometa, ki je veljal do 30. 6. 2011, ter zakona o pravilih cestnega prometa, zakona o motornih vozilih in zakona o voznikih, ki veljajo od 1. 7. 2011.

predvsem pa septembrske spremembe prometne zakonodaje in prizadevanja za kakovostnejšo obravnavo cestnoprometnih kršitev (izvajanje ukrepov zoper objestne voznike ter izvajanje ukrepov tam in takrat, ko je to najbolj potrebno).

V spremenjenem zakonu o pravilih cestnega prometa so bili predpisani strožji pogoji za zaseg vozila in pridržanje voznika. Policija je tako zasegla 2.514 (3.885) ali za **35,3 % manj** motornih vozil in pridržala 2.871 (7.275) ali za **60,5 % manj oseb**. Navedena ukrepa nam omogočata, da močno alkoholizirane voznike in povratnike takoj odstranimo iz prometa.

Trenutno stanje prometne varnosti: 18/25 lansko leto je bilo takšno število mrtvih 10. maja. V prvih treh mesecih je na slovenskih cestah umrlo 24 (18) udeležencev, 86 (156) se jih je hudo telesno poškodovalo in 1.732 (1.757) lahko telesno poškodovalo. **Najpogostejši vzrok prometnih nesreč s telesnimi poškodbami ali smrtjo udeleženca še vedno ostaja neprilagojena hitrost.** Zaradi neprilagojene hitrosti je v prometnih nesrečah umrlo 9 (6) udeležencev, 32 (51) se jih je hudo telesno poškodovalo in 561 (462) lahko telesno poškodovalo. V prometnih nesrečah je umrlo največ voznikov osebnih avtomobilov - 9 (8), 8 (5) pešcev in 4 (2) potniki.

Prioritete za leto 2013

CILJ 1: Na slovenskih cestah v letu 2013 v prometnih nesrečah ne sme umreti več kot 128 oseb.

CILJ 2: Na slovenskih cestah v letu 2013 se v prometnih nesrečah ne sme hudo telesno poškodovati več kot 752 oseb (96 manj kot v letu 2012).

CILJ 3: Z vidnimi oz. opaznimi policijskimi aktivnostmi vplivati na udeležence v cestnem prometu in na dejavnike, ki so najpogostejši vzrok prometnih nesreč.

V prihodnje moramo:

- zagotoviti, da policijske enote **nadaljujejo z doslednim izvajanjem** za leto 2013 **načrtovanih aktivnosti**:
 - o akcija »hitrost« med 15. in 21. aprilom (pripravljen bo akcijski načrt)
 - o akcija »enosledna vozila« med 26. in 28. aprilom (akcijski načrt je že na PU)
 - o »nadzor nad vozniki koles« med 23. in 28. aprilom (načrt bo pripravil AVP),
- na podlagi že izdelanih analiz **intenzivirati nadzore na tistih mestih, ob tistem času in po tistih dejavnikih, ki izkazujejo problematiko na posameznih PU**;
- poleg tega morajo policisti nadzore prometa **izvajati na mestih, kjer lahko najbolj vplivajo na občutek državljanov**, da so v prometu varni (tam, kjer občani želijo in se počutijo ogrožene);
- aktivnosti se bodo (v skladu z zmožnostmi) v čim večji meri izvajale **ob koncu tedna** (četrtek, petek in sobota) **in na regionalnih cestah in cestah v naseljih, kjer obravnavamo največ smrtnih prometnih nesreč**;
- zagotoviti učinkovit in kvaliteten **nadzor nad najhujšimi kršitvami hitrosti** (izvajanje **skupnih aktivnosti z drugimi subjekti**, ki neposredno ali posredno vplivajo na cestnoprometno varnost (inšpekcijske službe, carina, cestninski nadzorniki, občinski redarji), pri čemer morajo biti ukrepi usmerjeni v vzroke prometnih nesreč;
- eden od ciljev je tudi, da delež vseh alkoholiziranih povzročiteljev prometnih nesreč ne bi presegel 9 % (v letu 2012 je bil ta delež 9,9 %);
- naše aktivnosti bodo usmerjene tudi v **dvig stopnje privezanosti** z varnostnim pasom, predvsem sopotnikov na zadnjih sedežih, voznikov tovornih vozil, avtobusov, kombiniranih vozil, kjer beležimo manjši odstotek privezanosti;

- s policijskimi aktivnostmi **prispevati k večji varnosti pešcev, kolesarjev, voznikov enoslednih motornih vozil in potnikov;**
- predvsem pa si bomo prizadevali za strokovno, profesionalno in kvalitetno delo policistov v postopkih z državljani.

Policija že dolgo ne ukrepa samo represivno, temveč tudi preventivno in je v letu 2012 izvedla 4.565 aktivnosti na področju cestnega prometa (zagotovo najbolj znana aktivnost je Varno na poti v šolo) in izdala 32.033 opozoril.

Področje splošne policije

V preteklem letu je policija učinkovito zagotavljala javni red. Veliko dela je izvedla na področju javnih zbiranj, predvsem različnih športnih prireditev. **Konec leta so zaznamovali številni protesti po Sloveniji.** Največ protestov je bilo v Ljubljani (16) in Mariboru (12), **policija je sodelovala pri varovanju skupno 87 protestnih shodov po vsej Sloveniji.** Na nekaterih protestih je prišlo do nasilnih izgrediv in prvič v samostojni Sloveniji je bil kot prisilno sredstvo uporabljen **vodni curek.** Pridržani so bili številni izgredivniki, poškodovanih je bilo 89 policistov in 12 državljanov. Poškodovani so bili tudi 3 službeni konji in 23 policijskih vozil.

Statistični podatki kažejo na **veliko količino opravljenih postopkov,** tudi na področjih, kjer je aktivnost policije odvisna od iniciative samih policistov (kot npr. kršitve nelegalne posesti orožja ali posesti prepovedanih drog). Že več let pa ugotavljamo **upad ukrepov po Zakonu o preprečevanju porabe alkohola,** ki je posledica neustrezne zakonske urejenosti na področju teh prekrškov, zato smo v preteklosti že večkrat predlagali pristojnemu Ministrstvu za zdravje potrebne spremembe, vendar zakon do sedaj ni bil ustrezno spremenjen in dopolnjen.

Znano je, da je ena izmed prioritet družbe kot celote **ničelna toleranca do nasilja v družini.** Tej prioriteti so policisti namenili veliko pozornosti, predvsem s povečevanjem kvalitete svojega dela in še posebej z intenzivnim sodelovanjem z drugimi državnimi organi in nevladnimi organizacijami, ki je izredno pomembno za žrtve nasilja.

Poleg navedenih področij dela smo in bomo pozorni na **delo policistov v večletni skupnosti,** pripravljati pa se bomo začeli tudi na naloge policije v času evropskega prvenstva v košarki, ki bo septembra letos.

Prioritete za leto 2013

Učinkovito vzdrževanje javnega reda ter **zmanjševanje nasilja in vandalizma** (nova policijska zakonodaja za športne prireditve, izvedba aktivnosti iz akcijskega načrta policije za preprečevanje nasilja ob športnih prireditvah pod naslovom Žoga je za igro³).

Naloge policije v času evropskega prvenstva v košarki **Eurobasket 2013,** ki bo septembra v Ljubljani, Kopru, na Jesenicah in v Celju.

³ Žoga je za igro: Konec leta 2012 je bil pripravljen akcijski načrt policije za zmanjševanje nasilja na športnih prireditvah z naslovom Žoga je za igro, ki se bo izvajal v letu 2013. Vsebuje tako medijske kot tudi druge aktivnosti, s katerimi bo policija poskušala spodbuditi različne akterje k izvajanju ukrepov za zmanjševanje oz. preprečevanje nasilja na športnih prireditvah. S tem problemom se je do sedaj večinoma ukvarjala policija, ni pa bi bilo ustrezne podpore s strani drugih ministrstev, organizacij, društev ipd.

Področje mejne policije

Zunanja meja EU, kjer naloge varovanja izvajajo slovenski mejni policisti, je bila v preteklem letu varna. **Policisti so bili pri varovanju državne meje uspešni.** Policisti so v letu 2012 obravnavali 1.385 nedovoljenih prestopov zunanje meje ali za 55,6 % več kot leta 2011 (ko jih je bilo 890). Za leto 2012 so bile značilne predvsem nedovoljene migracije, ki so posledica situacije na Bližnjem vzhodu in afriškem kontinentu, obstoječih in novih poti nedovoljenih migracij na Balkanskem polotoku ter predvsem zlorab sistema mednarodne zaščite na Hrvaškem. Pri nas največji delež imigrantov predstavljajo državljani Afganistana (296). Postopki s temi tujci so zapleteni, saj poleg vključevanja tolmačev zajemajo tudi nastanitev v centru za tujce, ugotavljanje identitete, sodelovanje z nevladnimi organizacijami in v primeru ranljivih skupin tujcev tudi sodelovanje s centri za socialno delo. **Pritisk na naše zunanje meje se nadaljuje tudi v letošnjem letu.** V obdobju od 1. januarja do 28. februarja 2013 so policisti na območju Slovenije obravnavali 257 (112) **ilegalnih prehodov** državne meje, kar je 129,4 % več kot v prvih dveh mesecih leta 2012. Najpogosteje so bili obravnavani državljani Kosova, Afganistana, Sirije, Somalije, Eritreje, Hrvaške in Albanije.

Zunanjo mejo je prestopilo **51.156.438** (51.354.351) potnikov ali za 0,4 % manj. Zaradi neizpolnjevanja pogojev za vstop v državo so policisti na mejnih prehodih **zavrnil** **8.017** (8.272) ali za 3,1 % manj tujcev. **Največ** ali 36,7 % (37,0 %) je bilo zavrnenih **državljanov Hrvaške**, katerim sledijo državljani Bosne in Hercegovine, Srbije in Albanije. Ti državljani predstavljajo 56,7 % (35,2 %) vseh zavrnenih tujcev na mejnih prehodih.

Policisti so v letu 2012 na mejnih prehodih odkrili 1.023 zlorabljenih listin, v enakem obdobju leta 2011 pa 829, kar predstavlja **23,4 % povečanje**. V enem primeru so policisti na mejnem prehodu **Obrežje** pri državljanu Romunije, ki je kot potnik na avtobusu potoval iz Slovenije, zasegli večje število **ponarejenih romunskih osebnih izkaznic (131)**. Z 31-letnim Romunom je potoval tudi 27-letni Moldavijec, poleg ponarejenih dokumentov pa sta pri sebi imela tudi nekaj več kot **13.000 evrov, 1300 ameriških dolarjev, več kot 50 kosov zaščitnih folij za dokumente, napravo za plastificiranje, skener s tiskalnikom in deset mobilnih telefonov**. Med preiskavo je bilo ugotovljeno, da je na večini ponarejenih dokumentov z različnimi osebnimi podatki in serijskimi številkami fotografija 31-letnega osumljenca in še treh neznanih moških. 31-letni osumljenec je bil že stari znanec policistov, saj so ga na območju EU že obravnavali zaradi kaznivih dejanj ponarejanja listin in goljufij. Za osumljenca je preiskovalni sodnik odredil pripor.

Policisti so zaradi zlorab listin obravnavali 699 oseb - potnikov, kar je za 1,6 % več kot leta 2011. Največkrat so policisti zaradi zlorab listin obravnavali državljane Romunije (22 %), Albanije (18,3 %), Bolgarije (8,3 %) in BiH (7,7 %).

Pri izvajanju mejne kontrole na mejnih prehodih so policisti v letu 2012 zasegli **105 motornih vozil** (v letu 2011 pa 144), za katere je obstajal sum, da gre za ukradena vozila. Prav tako so policisti na mejnih prehodih obravnavali 27 kaznivih dejanj (15 v letu 2011), ko so potniki pri sebi imeli prepovedano drogo, in 4 kazniva dejanja (2 v letu 2011), ko so potniki pri sebi imeli strelno orožje.

Samo na mejnem prehodu Obrežje so policisti v letu 2012 v petih primerih odkrili več kot **60 kilogramov marihuane in 2,6 kilograma heroina**.

Aktualni trendi

Pričakovati je trend naraščanja števila ilegalnih prehodov. V letošnjem letu so bili najpogosteje obravnavani državljani Kosova, Afganistana, Sirije, Somalije, Eritreje, Hrvaške in Albanije.

Glavni načini ilegalnega prehajanja državne meje so bili:

- ilegalni prehodi z osebnimi avtomobili na cestnih relacijah, pri čemer je šlo za organizirane nedovoljene migracije, sodelovanje hrvaških in slovenskih pomočnikov pri prevozu ilegalnih migrantov,
- nedovoljene migracije na tovornih vagonih vlakov in na tovornih vozilih, naloženih na vlakih,
- še vedno je prisotna problematika ilegalnih prehodov v tovornih vozilih.

Razlogov za povečanje števila ilegalnih prehodov je več in ugotavljamo, da so ti razlogi med seboj povezani. Glavni razlog pa je zagotovo situacija v izvornih in tranzitnih državah na Bližnjem in Srednjem vzhodu ter v Severni Afriki, v zadnjem obdobju pa tudi v podsaharski Afriki ter predvsem v Siriji.

Prioritete za leto 2013

Skupna mejna kontrola

Z dnem vstopa Hrvaške v Evropsko unijo se bo na mejnih prehodih v obeh državah **prenehala opravljati carinska kontrola**, kar pomeni prost pretok blaga, kapitala in storitev. Na mejnih **prehodih bosta ostali samo policiji obeh držav** zaradi opravljanja mejne kontrole. Zaradi poenostavitve in pospešitve opravljanja mejne kontrole Zakonik o schengenskih mejah določa, da lahko državi članici (stara in nova) do odprave nadzora na notranji meji uredita skupno opravljanje mejne kontrole po sistemu "one stop control". V praksi to pomeni, da se oseba zaradi kontrole vstopa in izstopa zaustavi in kontrolira le enkrat na enem mestu - mejnem prehodu.

V zvezi s tem sta se policiji Slovenije in Hrvaške, upoštevajoč določbe Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o enostavnejšem opravljanju mejne kontrole v cestnem in železniškem prometu, dogovorili, da bosta z dnem vstopa Hrvaške v Evropsko unijo uvedli skupno mejno kontrolo na 33 od skupno 57 mejnih prehodov, in sicer na 10 mejnih prehodih za mednarodni promet, na 5 za meddržavni promet, na 17 za obmejni promet in na železniškem mejnem prehodu Dobova. Na ostalih mejnih prehodih se bo skupna mejna kontrola urejala po vstopu Hrvaške v EU. Večinoma se bo mejna kontrola opravljala v celoti na slovenskem območju. Podrobnosti bosta policiji obeh držav uredili z medvladnim dogovorom.

Skupna mejna kontrola bo pripomogla k bolj učinkovitemu opravljanju mejne kontrole, intenzivnejšemu čezmejnemu policijskemu sodelovanju, optimalni izrabi kadrovskega resursov, prenosu izkušenj in znanj na policiste nove države članice idr. Učinki uvedbe skupnega opravljanja mejne kontrole bodo vidni tudi na področju gospodarstva in turizma, saj bo prehod meje hitrejši in enostavnejši.

Schengenska evalvacija na kopenskih mejah

Septembra 2013 bo v skladu z načrtom izvajanja schengenskih evalvacij v državah članicah schengenskega območja v Sloveniji izvedena schengenska evalvacija na zunanjih kopenskih mejah (pristojnost UUP) in na področju SIS/SIRENE (pristojnost UKP). Schengenska evalvacijska skupina, sestavljena iz strokovnjakov iz držav članic in Evropske komisije, bodo na mejnih prehodih in na splošnih policijskih postajah, ki izvajajo varovanje državne meje, preverjali, ali Slovenija pri tem upošteva predpisane schengenske standarde za učinkovito varovanje zunanje meje.

Okrepljeno sodelovanje na bodoči hrvaški zunanji meji EU (Frontex)

Slovenska policija bo po vstopu Hrvaške v EU okrepila sodelovanje pri skupnih operacijah, ki jih organizira Frontex (agencija za vodenje operativnega sodelovanja na zunanjih mejah držav članic EU) na bodoči hrvaški zunanji meji EU. Slovenska policija že sedaj aktivno sodeluje pri pomoči Hrvaški na področju vzpostavitve kontaktnih uradov na hrvaških mejnih prehodih, in sicer z napotitvijo slovenskih strokovnjakov kot tudi z gostovanjem hrvaških policistov na slovenskih mejnih prehodih, ki so hkrati kontaktni uradi za agencijo Frontex.